

weetspoor

u

W

28

woorden met q

Je hoort /k/ of /kw/, je schrijft **qu**.

De letter **q** wordt in de Nederlandse taal weinig gebruikt. Onthoud de woorden die je met een **q** schrijft.

In het Nederlands staat achter de **q** altijd een **u**.

Soms spreek je de letters **qu~** uit als /kw/: *aquarium, quiz, consequent*.

Soms spreek je de letters **qu~** uit als /k/: *mannequin, enquête, quitte, chique*.

Het woord *aqua* betekent *water*. Dat zit in: *aquarium; aquarel (een waterverfschilderij); aquaduct (brug voor water over een weg heen)*.

Het woord *etiquette* heeft te maken met regels om je netjes te gedragen. Maar op je schriften plak je *etiketten*.

woorden van de week **A**

woorden van de week **B**

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

het aquarium
de quiz
de mannequin
de enquête
consequent
quite spelen
chique kleren

de cheque
de antiquair
de aquarel
frequent
de maquette
het quotiënt
de etiquette
het aquaduct

weetspoor

u

W

16

woorden met x

Je hoort /ks/, je schrijft **x**.
Je schrijft /ks/ niet altijd als **x**.
Onthoud de woorden die je met een **x** schrijft.

De letter **x** komt in Nederlandse woorden niet veel voor. Veel woorden met **x** zijn leenwoorden: ze komen uit een andere taal.

Hoor je /ks/? Dan schrijf je soms **x**. Maar er zijn meer woorden waarin je gewoon **ks** schrijft, zoals *niks, straks, boksen, reeks, dagelijks, links, heks* en *bliksem*.

Voor sommige woorden staat het stukje **ex-**. Dat betekent: vroegere. *ex-voetballer, ex-collega*.

Deze woorden met **x** heb je eerder geleerd: *taxi, expres, extra, box, examen, saxofoon*.

woorden van de week **A**

woorden van de week **B**

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

het experiment
de explosie
het excuus
het exemplaar
de reflex
maximaal
flexibel
de lynx

de sfinx
de export
complex
de expeditie
exclusief
extreem
exact
relaxen

regelspoor

u

R

29

bezitsvormen

De bezitsvorm maak je door een **s** achter de naam te zetten: *de bal van Peter is Peter's* bal. Soms schrijf je bij een bezitsvorm een apostrof (hoge komma) + **s**: *de vader van Petra is Petra's* vader.

Deze namen vind je bij de woorden van de week en de extra woorden: *Jan, Else, José, Eddy, Kees, Achmed, Peter, René, Ali, Theo, Samira, Jos* en *Max*.

Meestal komt de **s** direct achter de naam: *Jans* boek, *Elses* jurk, *Josés* klas.

Indigt een naam op **a, i, o, u** of **y**, dan schrijf je **'s**: *Ali's* pen, *Harry's* boek.

Indigt een naam op **s** of **x**, dan schrijf je alleen een apostrof: *Kees'* idee, *Max'* ouders.

Onthoud ook:
de vader van jou - jouw vader
het rijbewijs van u - uw rijbewijs

woorden van de week

extra woorden

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Jans mobieltje
Elses jurk
Josés klas
Eddy's boek
Kees' idee
jouw vader

Achmeds tas
Peters droom
Renés plan
Ali's pen
Theo's horloge
Samira's schrift
Jos' auto
Max' ouders
uw rijbewijs

U

R

30

regelspoor

botsende klinkers: trema

Bij botsende klinkers schrijf je vaak een trema. Het trema geeft aan: hier begint de volgende klankgroep.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Als twee of drie klinkers naast elkaar staan, kun je die vaak verkeerd uitspreken. Dat heet: *botsende klinkers*. Het trema zorgt voor de goede uitspraak.

Als een woord een trema heeft, betekent dat niet dat alle vormen van dat woord een trema hebben. Zo schrijf je: *kopiëren* en *kopieën*. Maar je schrijft *gekopieerd*, omdat je dat woord niet verkeerd kunt uitspreken. Zo schrijf je ook *officiële*, maar *officieel*; *financiële*, maar *financieel*.

Let op: je schrijft *reële*, maar ook *reëel*.

Lees kaart R22 nog eens door. Daarop staan woorden op *-eeën*, *-ieën* en *-iën*.

de ruïne
de patiënt
kopiëren
officiële
ingeënt
geïnteresseerd

naïef
de egoïst
de vegetariër
variëren
reëel
tatoeëren
beïnvloeden
geëindigd
geïllustreerd

U

R

31

regelspoor

botsende klinkers: geen trema

In woorden die je niet verkeerd kunt uitspreken, schrijf je geen trema. In samenstellingen schrijf je geen trema, maar een streepje.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Op kaart R30 heb je gelezen over *botsende klinkers*. Niet alle woorden met botsende klinkers krijgen een trema.

Woorden die je niet verkeerd kunt uitspreken, krijgen geen trema. Daarom schrijf je *kopiëren* met een trema, maar *gekopieerd* zonder trema. Ook woorden als *geaarzeld* en *geopend* kun je niet verkeerd uitspreken.

Uitzondering: woorden als *museum* en *elektricien* kun je wel verkeerd uitspreken. Toch krijgen ze geen trema.

Bij samenstellingen schrijf je bij botsende klinkers geen trema, maar een streepje: *na-apen*, *zee-egel*, *zo-even*.

officieel
gekopieerd
geopend
het museum
het auto-ongeluk
mee-eten

gevarieerd
ideaal, ideale
geofend
geaarzeld
het jubileum
de elektricien
na-apen
de zonne-energie
zo-even